

Slavenski dom

Ste. 62

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Siloviti boji med policijo, mobilno gardo in komunističnimi demonstranti v pariškem predmestju

Komunistični poboji v Parizu

Pariz, 17. marca. o. Do strahovitih pobojev, ki so jih povzročili pariški komunistični pristaši je prišlo sredi v predmestju Clichy. Tu je imela sredi svoj mesečni sestanek Francoska socialna stranka, v katero se je spremenila bivša bojevniška organizacija »Ognjeni križi«, ki jo vodi polkovnik La Rocque. Sestanek ni bil kaka provokacija, marveč običajni mesečni zbor vsega članstva v tem kraju.

Za to prireditve so zvedeli komunisti in je krajevno vodstvo komunistične stranke izdalo vsemu organiziranemu članstvu navodilo, naj se zbere pred lokalom, kjer bo sestanek pristašev socialne stranke in naj sestanek razbije za vsako ceno. Zdi se, da so hoteli komunisti preizkusiti, v koliko funkcionirajo njihove udarne čete in milice.

V okolici omenjenega kinematografa se je zbralo kakih 3000 komunistov, ki so zasedli tudi vse sosednje ulice in čakali, kdaj bodo pristaši socialne stranke prišli iz kinematografa. Ko so hoteli ti na cesto, jih je komunistična masa sprejela s tuljenjem, s kamenjem in z gorjati. Ker je bilo članov socialne stranke komaj nekaj sto, je bilo jasno, da ne bodo mogli vzdržati napada organiziranih komunističnih čet. Zato je predsednik krajevnega odbora skušal poklicati na pomoč policijo. Toda policija je bila že z druge strani obveščena in je z vso naglico na avtomobilih pridrla v predmestje Clichy.

500 policistov skuša ohraniti mir

Med tem pa so komunisti že navalili na kino in razvil se je strahovit boj med obema nasprotnikoma. Ko je prišla policija, so komunistični vodje dali geslo, naj njihovi oddelki napadejo policiste. Policaji so se morali pred točo kamenja in različnih predmetov umakniti, ker niso hoteli uporabljati orožja. Poklicali so na pomoč več eskadronov republikanske garde na konjih. Ko so prišla vsa ojačenja, je 500 policistov ter 40 manjših oddelkov mobilne garde skušalo omogočiti pristašem socialne stranke varen odhod z zborovanja. Toda komunisti so se med tem zabarikadirali v sosednjih hišah ter postavili ob hišah zaklone. On tam so napadali policijo ter mobilno gardo in so bila vsa posredovanja brezuspešna.

Ko so padli prvi strelji iz komunističnih vrst, je poveljnik policije poklical upravnika policije Langerona, naj pride posredovat. Prefekt je obvestil notranjega ministra Dormoya, ki je takoj odhitel na kraj demonstracij v spremstvu ravnatelja kabineta predsednika vlade Blumela.

Preden so posredovalci prišli, so komunisti začeli vseprek streljati na policijo, na vojaštvo in na člane socialne stranke. Poveljnik mobilne garde je tedaj zagrozil komunistom, da bo ukazal streljati, če ne odnehajo z odporom in ne izpraznejo

trga pred kinom ter sosednih ulic. Po tretjem znaku s trobento mora streljanje prenehati. Toda komunistični oddelki se za to niso zmenili, marveč so streljali dalje, in je bilo že čez 20 policistov in vojakov ranjenih.

Ko trije signalni znaki s trobento niso zalegli in se boj ni hotel poleči, je poveljnik mobilne garde ukazal streljati, da zavaruje svoje ljudi in da napravi red.

Notranji minister na bojišču

Ko je bilo dano povelje za streljanje, je bila ura 1. Učinek streljanja je bil strahoten, cele trupe demonstrantov so padle po tleh. Tisti komunisti, ki so bili za barikadami, so streljali dalje.

V tem so prispeli policijski prefekt Langeron, notranji minister Dormoy in načelnik predsedniškega kabineta Blumel v nadi, da bodo lahko posredovali. Toda prišli so v sredo največjega boja. Komaj so izstopili iz avtomobilov, je že ravnatelj kabineta Blumel dobil dve krogli, eno v stegno in eno v ključnico, tako da so ga morali policisti odnesti v bolnišnico.

Policijski prefekt je sam prevzel vodstvo policije in dal nalog, da oddelki mobilne garde za vsako ceno vstopajo mir. Streljanje se je še nadaljevalo, toda nazadnje je mobilni gardi na konjih in policistom uspelo, da so ves prostor iz sosednje ulice očistili in pomirili.

Pogajanja med Italijo in Jugoslavijo

Belgrad, 17. marca. o. V poučenih belgrajskih krogih govore, da pogajanja za ureditev odnosov med Jugoslavijo in Italijo ugodno napredujejo, zlasti kar se tiče gospodarskega dela pogajanj. Glede politične pogodbe menijo, da ne bo treba nove pogodbe, marveč, da se bo lahko podaljšala prijateljska pogodba iz leta 1924, ki jo 1929 niso več podaljšali. Zdi se, da so dosedanja pogajanja uspešna in da so določene že glavne smernice za obseg in poznejšega političnega sporazuma.

Po vesteh iz Pariza je včeraj naš poslanik dr. Puric obiskal francoskega zun. ministra Delbosa in mu sporočil, da so se začela med našo in italijansko vlado pogajanja za sklenitev gospodarskega sporazuma, ki bi zajamčil nedotakljivost sedanjeja stanja ob Jadranskem morju.

Samoupravac napol uradno glasilo sedanje naše vlade in glavni organ JRZ, prinaša članek o italijanskem zblizanju. Piše o poteku dela za to

Proti koncu demonstracij je prišel tudi tajnik francoske komunistične stranke Thorez, ki so ga komunisti sprejeli z vzkliki: »Naj živi komunistična milica!«

200 ranjenih

Ko so bili boji končani, so vse povsod ležali ranjenci. Bilo je po uradnih vesteh ranjenih 120 manifestantov obeh strank ter 80 policistov. Ranjence so hitro zvozili v bolnišnice in v ambulante in jih je pomečilo 10 umrlo.

Notranje ministrstvo je odredilo najstrožje varnostne ukrepe in je ves ta predel Pariza podoben mestu v vojnem stanju, ker se boje, da ne bi komunisti nemirov ponovili.

Vsi današnji pariški listi prinašajo celostranska poročila o dogodkih v Clichyju. Komunistična »Humanite« poziva na nadaljne nemire in na obračun z nasprotniki komunizma. Dolži voditelja socialne stranke La Rocquea, da je on poslal policijo nad komuniste. Vsi drugi listi pa obsojajo početje komunistov in opozarjajo vlado na nevarnost, ki jo neovirana organizacija francoskega komunizma predstavlja za Francijo. Nobenega dvoma ni, da nameravajo komunisti tudi v Franciji najprej pripraviti tla za revolucijo, potem pa izvesti državni udar in so taki spopadi, kakor nocojšnji, samo vaja, ki naj pokaže pripravljenost francoskega komunizma za revolucijo.

Vesti 17. marca

Gospodarska konferenca Balkanskega sporazuma bo pričela zasedati v Atenah 19. t. m. Otvoritvi seje bo prisostvoval tudi predsednik grške vlade Metaxas.

Vojvoda Windsorski je dobil povabilo od madžarskega grofa Czesteticza, naj se udeleži velikega lova.

Zvišanje plač višjim uradnikom namerava izvesti francoska vlada, čeprav so zvišanja v Franciji kakor drugod dosti bolj potrebni nižji državnimi nameščenici.

Umrli je sir Austen Chamberlain večkratni angleški zun. minister in eden najbolj znanih velikih politikov.

Cene kovinam v Londonu vse bolj rastejo in je zlasti baker v ponedeljek dosegel rekord. Cene rastejo predvsem tistim kovinam, ki so potrebne za vojno industrijo: cink, nikelj, aluminij, fino jeklo itd.

600 švedskih prostovoljcev v Španiji je padlo kakor pričajo poročila, ki so jih svoji dobili od tam.

Prepoved komunistične stranke v Švici je zahteval na včerajšnjem zasedanju državnega odbora poslanec Musy, ki je navajal dokaze za svoje volivno okrožje, kako komunisti že 15 let rovarijo proti državi z denarno in moralno pomočjo Moskve.

Drugi obrok francoskega obrambnega posojila je bil v celoti podpisan že včeraj in so podpisovanje zvečer zaključili. Uspeh posojila pričča, da Francoze drži ena skupnost: silen strah pred nemškim napadom.

Stavkujoče bolničarje je izganjala policija včeraj v Newyorcu v neki bolnišnici, ker je med njihovo stavko prišlo do nemirov. Pri tem je policija morala streljati.

Krono iz platine bo nosila angleška kraljica Elizabeta pri kršnanju. To bo prvič v zgodovini, da kaka vladarica ne bo imela zlate krone.

Francija bo pomagala svojim vzhodnim prijateljem, če bi jih kdo napadel, tako pišejo nekateri londonski listi.

Predoru pod Rokavskim prelivom še vedno nasprotuje angleška vlada, češ da položaj v Evropi ni tak, da bi mogla Anglija tvegati tak poskus, ki lahko ogroža njeno varnost.

Švedski zun. minister Sandler je imel v Londonu daljši razgovor s predsednikom vlade Baldwinom.

O odpadku tujih prostovoljcev iz Španije je razpravljala včeraj pododbor za nevmesavanje. Dosegli bi bili soglasje, da niso načeli vprašanja, kdo bo plačal stroške za izgon prostovoljcev iz Španije.

Obsedno stanje v severni Palestini zahteva osrednji judovski urad v Jeruzalemu, ker Arabci tam ogrožajo žetev.

Za častnega doktorja praške tehnike in Masarykovega vseučilišča je bil včeraj imenovan predsednik CSR dr. Beneš, ki je v svojem slavnostnem govoru ob izročitvi diplome govoril, da edino pravno zasnovana demokracija pripravlja brez revolucije pot k novi socialni pravičnosti. Zaradi tega bi kaka vojna zmedo na svetu samo povečala.

Nemška narodna banka je na svoji včerajšnji skupščini sklenila izplačati dividendo v znesku 12%, kar ne govori o slabem stanju nemških državnih financ.

Poljsko bo zastopal v Londonu pri kronanju angleškega kralja zun. minister Beck.

Dohodki vojvode Windsorskega še zmeraj niso urejeni in poslanica, ki jo včeraj o tem vprašanju izročilo spodnji zbornici v pretres, nič ne omenja vojvode Windsorskega.

Predsednik romunske vlade Tatarescu pride prihodnji teden v Prago na pogajanja o gospodarskih in denarnih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav.

Sovjetski zdravstveni komisar Kaminski je zaradi nezanesljivosti odstavljen in je na njegovo mesto prišel Kirgilof.

Bomba je eksplodirala blizu stolnice v francoskem mestu Montpellieru. Eksplozija je bila tako strašna, da je povzročila v vsej okolici veliko škodo.

Angleški levitarji se pritožujejo zaradi političnih oddaj v angleškem radiu, ki so baže za nje krivične. Zato bo vodstvo angleškega radia zdaj sestavljalo političen program s posebnim odborom poslancev vseh strank.

Spopad med komunisti in med pristaši francoske ljudske stranke, ki jo vodi odpadli komunistični voditelj Doriot, je bil na včerajšnjem shodu v Versaillesu. Morala je nastopiti republikanska garda.

Ameriška judovska zveza je imela v Newyorcu shod, na katerega je prišlo 25.000 ljudi. Shod je bil naperjen proti Nemčiji in je sprejel na koncu resolucijo, po kateri naj vsi Amerikanci onemogočijo vse gospodarske in finančne akcije, ki bi hotele pomagati narodnemu socializmu in naj podvoje bojotk nemškega blaga.

Študentovski nemiri so bili v ponedeljek v Budimpešti ob madžarskem narodnem prazniku, ko so študentje zahtevali, naj policija izpusti njihovega voditelja Kemeni-Nadja.

Tovarno za strupene pline v Saint Priestu je francoska vlada podržavila v okviru svojega programa o podržavljenju vojne industrije.

Požar v rudniku Čugaja na Japonskem je izbruhnil in je 100 delavcev zaradi ognja odrezanih od sveta.

Dogovor o prijateljstvu med Romunijo in Francijo so podaljšali za 10 let.

Holandska admiral van Dulm in Olivier, ki bosta poveljevala nadzorstvu nad španskimi mami, sta dospela v London in stopila v stik s predsednikom odbora za nevmesavanje.

Poročila iz Španije

Salamanca, 17. marca. AA. Havas: Vrhovno poveljstvo je sredi objavilo naslednje uradno poročilo s front:

Na severnem bojišču in na fronti ojačene divizije pred Madridom je sovražnik skušal izvesti protinapad. Vzhodno ob Jarami so vladni oddelki izvršili napad z ruskimi tanki. Napad je bil odbit in sovražniku smo prizadejali hude izgube. Dva sovjetska tanka sta bila uničena.

Takoj nato so naše čete z navdušenjem izvršile protinapad in zasedle nekaj vrst sovražnih strelskih jarkov.

Na južni fronti naše čete prodirajo pri Cordobi. Zavzeli smo vas Alcaracejos. V tem odseku smo silno preiščevali mednarodno brigado. Ta brigada je sedaj po tej bitki popolnoma uničena. Bojišče je pokrito s trupli rdečih. Naše letalstvo je bombardiralo letališče Barajas in uničilo več sovržnih letal. V teku borbe smo sestrelili tudi četrto rdečih letal.

Vladne čete so včeraj začele hud napad na postojanke, ki so jih bile pred dvema dnevoma zavzele nacionalistične čete v severnem odseku fronte ob Jarami. Po kratkem a zelo intenzivnem bombardiranju nacionalističnih prvih vrst so vladne čete vzlic topovskemu ognju nacionalistov prodrele

do prvih nacionalističnih vrst, kjer se je razvil srdit boj, trajajoč dve uri. Ko so nacionalisti dobili pomoč, so vladne čete odbili. Nacionalistične čete so nato zavzele še nove postojanke.

Pod konec včerajšnjega dne so vladne čete skušale izvršiti protinapad na novo zavzete postojanke, vendar so morale zaradi nenavadno hudega odpora odnehati in se umakniti.

Bombe na Barcelono

Barcelona, 17. marca. AA. (Havas.) Davi ob 6.45 je skupina petih letal, prihajajočih s severovzhoda, vrгла več bomb na barcelonsko pristanišče in na dele mesta, ki so v neposredni okolici pristanišča. Več bomb je padlo v neposredni bližini francoskih vojniških ladij, vsidranih pred Barcelono. V delih mesta okoli luke se je več hiš podrla. Doselej je znano, da je štiri ljudi ubilo, 13 jih je pa nevarno ranjenih.

Valencia, 17. marca. Včeraj so se prijavili svojim poveljstvom rezervisti letnikov 1932 do 1935. Prijavili so se tudi novinci letnika 1936. Uradno poročilo pravi, da se je 85 odst. vojniških obvezancev odzvalo pozivu vojnih oblasti.

Poziv na stavko v Angliji

London, 17. marca. o. Znani angleški komunistični prvak Stafford Cripps je imel v nedeljo govor, v katerem je angleško delavstvo v orožarnah in v tovarnah za strelivo, pozival, naj stopijo v štrajk ter s tem onemogočijo angleško oboroževanje, ki predstavlja največjo oviro za svetovno revolucijo. Proti temu govoru so nastopili vsi listi in zastopniki vseh strank ter ga označujejo kot veleizdajalskega in za Anglijo usodnega, če bi bilo angleško delavstvo tako nespametno, da bi ta poziv poslušalo. »Morning Post« izprašuje Crippsa ali ve kaj bi bilo z njim, če bi kot sovjetski državljani na ozemlju Sovjetske Rusije govoril tako hujskaško. List pravi, da za to tudi v Angliji ne more tak govor ostati nekažnovan. Konservativni poslanec Lampson je v poslanski zbornici preložil resolucijo, v kateri poziva vlado, naj Crippsov govor proglasi za zlorabo zakona o jamstvu za svobodo govora in ga kaznuje kot poziv k prevratu in sabotaži.

Preiskave o nemirih v Sofiji

Sofija, 17. marca. AA. Notranji minister Krasnovski je dal časnikarjem o dijaških izgredivih v Sofiji izjavo, v kateri dolži voditelje razpuščenih

Vremensko poročilo

(po stanju danes zjutraj).

Rateče—Planica: —3, oblačno, mirno, 40 cm srena. Planica—Slatna: —3, oblačno, mirno, 50 cm srena. Peč—Petelinjek: —5, oblačno, mirno, 30 cm pršiča na 24 cm podlage. Kranjska gora: —4, barometer se dviga, jasno, mirno, 25 cm snega. Vrčič—Krnica: 280 cm pršiča. Bistrica Boh. jezero: —1, jasno, v dolini ni snega. Triglavsko jezero: —10, jasno, severni veter, 10 cm pršiča na 300 cm podlage. Komna: —7, jasno, mirno, 300 cm suhega snega. Vogel: —10, jasno, mirno, 10 cm pršiča na 250 cm podlage. Kofce: —6, jasno, 10 cm pršiča na 140 cm podlage. Krvavec: —5, 80 cm suhega snega. Vel. Planina: —5, jasno, 120 cm suhega snega.

Prepoved zakonov med Judi in kristjani ter zakonito varstvo madžarskega naroda pred vsiljenci zahteva v posebnem proglasu madžarska desničarska organizacija Turulu, v kateri je organizirane veliko madžarske mladine. Torej je verjetno, da bodo Judje začeli bežati še iz Madžarske kam drugam, kjer jih še marajo, kakor n. pr. pri nas.

političnih strank, da so nahujskali dijake k cestnim demonstracijam in da so vrhu tega za sinoči organizirali poulične demonstracije, ki pa jih je policija s svojimi ukrepi pravočasno preprečila. Policija nadaljuje z zaslusovanjem aretiranih dijakov. Od teh so včeraj nekatere že izpustili. 10 jih je internirala v notranjosti, glede 32 dijakov pa je policija prosila državnega tožila, da jih eme zadržati v zaporu 6 dni, da dokonča preiskavo. S sklepom akademskega sveta bo vseučilišče še tri dni zaprto.

„Letos bo dotok turistov iz Nemčije izreden“ pravijo tujskoprometni ravnatelji, ki so bili v Nemčiji

Maribor, 16. marca.

Te dni so se vrnil s študijskega potovanja po Nemčiji ravnatelj jugoslovanskega turističnega biroja »Putnik«. Bili so v Nemčiji gostje »Reichsbahnzentrale für den deutschen Reiseverkehr«. Potovanje se je udeležil tudi ravnatelj Mariborske tujsko-prometne zveze in »Putnik« g. Loos, ki je pri povratku podal Vašemu dopisniku nekaj zanimivih podrobnosti o vtihs tega potovanja.

Nemci so pokazali našim turističnim strokovnjakom vse, kar premore njihova velika država na naravnih krasotah, razkazali so jim svojo dovršeno turistično organizacijo in svoje tujsko-prometne ustanove. Potovanje se je pričelo koncem februarja v Münchenu. Od tam je vodilo preko svetovno znane zimskega športnega kraja Garmisch-Partenkirchen, Frankfurt, Mainz, Kölna, Düsseldorfa, Hamburga, Berlina in Leipziga v Dresden. Povsod so bili naši strokovnjaki najprištrneje sprejeti od državnih, pokrajinskih in lokalnih oblasti in tujskoprometnih organizacij. Dobili so vpogled v glavne atrakcije nemškega tujkega prometa, v mednarodno avtomobilsko razstavo v Berlinu, v ogromen obrat HPAGA, v prvorazrednost nemških prevoznih sredstev (višinska železnica na Zugspitze, Reinhold-ekspres, letelci Hamburg, pomorske ladje HPAGA, zračno brodovje Lufthansa, najmodernejše avtomobilske ceste) ter sijajno organizacijo nemškega tujkega prometa. Vodje našega turizma so na svojem potovanju videli mnogo koristnega, kar bodo lahko z uspehom uporabili za napredek našega tujkega prometa. Dosegli pa so z osebnimi znanstvi zelo veliko, da se bodo turistične zveze med Nemčijo in našo državo v bodočnosti še mnogo bolj poglobile. Imeli so priložnost opazovati izreden interes, ki vlada v Nemčiji za obisk naše države, obenem pa so lahko isto potrdili Nemcem glede naših državljanov. Saj je lansko leto obiskalo našo državo 20.000 Nemcev, obratno pa je bilo v Nemčiji 15.000 Jugoslovancev. To se pravi, da je bil

lani vsak tritisoči Nemeec v Jugoslaviji in vsak tisoči Jugoslovanc v Nemčiji. Razveseljivo je, da je za letošnjo sezono devizno vprašanje, ki je doslej medsebojni turistični promet najbolj zaviralo, ugodno rešeno ter so sredstva za potovanje nemških državljanov v Jugoslavijo zagotovljena. V Nemčiji so sedaj devize za potovanje v Jugoslavijo takoj dosegljive. Potrebno pa je le, da se preferenčni tečaj, ki je že več mesecev določen z 14 dinarji za marko, določi za celo sezono vnaprej. Dosedaj je bil pretežno usmerjen nemški tujski promet v našo Dalmacijo. Ravnatelj Loos se je trudil, da bi obudil zanimanje nemških potovalnih birojev za propagando slovenskih letovišč in zdravilišč, ki so v Nemčiji malo znana. Temu bo gotovo precej odpomogel reprezentativni prospekt naših letovišč in zdravilišč, ki se nahaja že v tisku ter bo v kratkem gotov in razposlan v raznih jezikih v vse v poštev prihajajoče države. Z gotovostjo lahko računamo, da bo v letošnji sezoni v naših letoviščih in zdraviliščih že veliko gostov iz Nemčije. — Na povratku so se naši tujskoprometni funkcionarji ustavili še v Pragi in na Dunaju ter so v obeh mestih imeli priložnost prepričati se, da vlada tudi tam izredno zanimanje za našo državo in da lahko letos pričakujemo rekordno tujskoprometno sezono kljub raznim ogromnim tujskoprometnim atrakcijam v ostalem svetu, kakor so to svetovna razstava v Parizu in kraljevo kronanje v Londonu.

Občni zbor Glasbene Matice

Ljubljana, 17. marca.

Predsednjem se je vršil v Hubadovi dvorani Glasbene Matice občni zbor Glasbene Matice. Prisostvovalo mu je poleg odbornikov kakih 40—50 članov.

Prva točka dnevnega reda je bil govor predsednika dr. Vlad. Ravniharja, ki je uvodoma ugotovil, da se pričena že 65. leto obstoja tega društva in je na kratko očrtal njegov razvoj. Zatem se je dotaknil razmerja GM do ostalih podobnih društev, t. j. društva »Glasbena akademija«, ki se je letos osnovalo v Ljubljani z namenom, da podpira predvsem glasbeni naraščaj pri študiju in da doseže za Ljubljano ustanovitve državne Glasbene Akademije, ki bi imela rang visoke šole. Ugotovil je, da tudi GM ni bila v teh oziirih nedelavna, da je v zadnjih 10. letih razdelila 33.000 Din podpor in da je on sam kot predsednik GM že pred nekaj časa urgiral, da se pri izdelanju zakona o umetniških solah Ljubljana ne pozabi. O tistem zakonu zaskrat se ni nič slišati, pač pa da amandement k letošnjemu proračunu prosvetnemu ministru pooblastilo, da predpiše uredbo glede umetniških sol v vsej državi. Zatem je predsednik govoril o pevskem zboru in orkestralnem društvu, ki sta važna pododdelka in stebra GM. Del kritike GM-i ni naklonjen, včasih celo animozen. Glasbena Matica sicer sama zahteva za svoje koncerte strožje merilo kot za kake druge pevske koncerte, toda objektivni kritik je lahko le zrel mož, ki si je nabral že mnogo lastnih izkušenj. Svetel zgled kritika je pač pokojni Emil Adamič. (Pod pojmom

kritika kot zrelega moža je navadno mišljen tak človek, ki je že toliko star in v tolikih oziirih vezan, da si ne upa povedati svojega poštenega prepričanja, če naj ga seveda sploh ima. Idealiziranje Adamiča kot kritika pa se mora zdeli vsem, ki se še spominjajo njegovih kritik, malo smešno. Op. poroč.). Na koncu govora je predsednik dr. Ravnihar še poudaril, da v GM ni nobene krize in da tudi ne bo dopustil, da bi do krize kdaj prišlo. Tajniško poročilo je obsegalo več točk. Najprej je splošno tajniško poročilo pričel tajnik ravn. Gruđen z ugotovitvijo, da prav nihče ni nenadomestljiv. GM je imela precej skrbri in dela s prizidavo poslopja Filharmonične družbe na Kongresnem trgu, pridobila si je tudi lastno kino kongresno (če sem prav razumel, op. poroč.). Tajnik je dalje omenil vsa pozdravna pisma, nove pravilnike za pisarno in blagajno društva in konservatorija, spomnil se je umrlih članov itd. Za šolo GM in konservatorij je poročal ravn. Betetto, ki je podal točno število gojencev in učnih moči. Nato je poročal za pevski zbor g. Pečenko, za ork. društvo pa dr. Karlin, oba predvsem o koncertnih nastopih.

Arhivar je nato podal zgodovino in stanje arhiva, tajnik g. Gruđen pa poročilo koncertne poslovalnice (254.091 Din prometa, od tega 151.000 Din dohodkov, dobiček pa se končno skrli od 49.604 na 4310 Din). Iz poročila g. Fr. Marolta o folklornem inštitutu je bila razvidna vsa važnost tega inštituta in delavnost njegovega vodje: posebno važno je njegovo organiziranje glede zbiranja folklorne gradiva.

Iz poročila blagajnika dr. Černeta je bilo posneti, da je materialni položaj dokaj ugoden. Račun za l. 1936 kažejo 18.980,75 Din prebitka. Pregledovalci računov so izjavili, da so naši denarno poslovanje v redu in so predlagali razrešnico s pohvalo.

K debat o poročilih se ni javil nihče: nihče ni zahteval niti najmanjšega pojasnila, še manj je bilo slišati kako pritožbo; predlog pregledovalcev je bil sprejet enoglasno. Samostojnih predlogov ni bilo, tudi k slučajnostim se ni oglasil nihče. To je pač najboljši dokaz, da v GM res ni krize. Takih občnih zborov si želi pač vsako društvo. W.

Tatinska družbica pod ključem

Novo mesto, 17. marca.

Daljši čas se so se vršile po mestu in okolici drzne tatvine koles. Kljub pažnji varnostnih organov ni bilo mogoče naslediti storilcev. V noči od 14. na 15. marca pa je tatitica zapustila njihova sreča. Uslužbenec hotela »Miklič« Fr. Bataj je namreč naznanil policiji, da mu je bilo s hotelskega dvorišča ukradeno kolo. Sled kolesa je pejal na Mali Slatnik, kjer so dobili tati v osebi čevlj. pomočnika M. A., ki je sprito dokazov tatvino priznal in povedal, da je kolo vrgel v bližnji potok. Kolo je dobil lastnik nazaj, potem ko so ga izvlekli iz vode. Ob tej priliki pa so prišli na dan še drugi njegovi grehi, kakor tudi grehi njegovih tovarišev. Tako je priznal, da je v Zabi vasi ukradel kolo nekemu Fr. Riflju. Poleg tega se je pečal tudi s tatvino drugih predmetov. Trgovcu Zupančiču je pokradel iz zaklenjene šrambe, za katero se ji dal pri nekem svojem prijatelju napraviti ključ, več vrec pšenice, žebler, kozarec itd., v skupni vrednosti 950 Din. Pšenico je potem v mestu prodal. Verna tovariša sta mu bila neki F. H. in H. A., ki sta istotako kradla kolesa ali dele koles, katere sta potem prodajala ali zamenjavala za druge predmete. Policija je vse tri tiške spravila v svoje zapore, dočim sta druga dva člana te čedne družbice za enkrat še na svobodi, vendar pa pod paznim nadzorom varnostnih organov.

Nesrečna ljubezen jo je gnala pod vlak

Ljubljana, 17. marca.

Ljubezen, posebno pa nesrečna ljubezen, je res čudna stvar. Pa ne samo čudna, pač pa včasih tudi takšna, da v resnici zasluži ime »nesrečna« in to zaradi njenega žalostnega izida. Pri nas v Sloveniji je menda vedno več takšnih žalostnih primerov, ki zanje morda nosijo moški ravno toliko krivde, kakor pa ženske, ki se zaradi slabe vzgoje odločijo tudi za skrajno sredstvo, ki naj jih reši srčnih bolečin — za samomor. Dostikrat pa je tudi vzgoja bila dobra, dokler so takšna dekleta vsaj pri svojih starših. Ko pa jih usoda zanesse kam na tuje, pa kaj rade pozabijo na vse lepe nauke svojih staršev in dostikrat izgube tudi pravo razsodnost, ki bi bila ravno v »nevarnejših krajih« tembolj na mestu. Tako govori tudi žalostna zgodba mlade Kranjčanke J. J., ki je obupala nad svojim življenjem tudi zaradi nesrečne ljubezni. K sreči ta zgodba ni imela takšnega konca, kakor si ga je zaleželo to dekle. V Vukovarju se je vrgla pod vlak. Strojevodja pa je na progi opazil nekaj sumljivega in je skušal vlak na mestu ustaviti. Hitrost vlaka je že toliko zmanjšal, da je lokomotiva samo še nalahko potiskala obupan ko pred seboj naprej, tako da je le ta dobila le lažje poškodbe in ji je bila smrt zaenkrat zaradi pazljivosti strojevodje prihranjena. Prepeljali so jo takoj v bolnišnico, kjer bo gotovo v kratkem okrevala.

„Feniks“

Gospod Zolger Zvonko, direktor, in gospodična Rozman Slava, prokuristinja pri direkciji »Jugoslovenskega Feniksa« v Ljubljani, sta danes izstopila iz službe. Posle ljubljanske direkcije bo vodil odslej gospod Ivo Lah, aktuar Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, dokler ne bo upravni odbor »Jugoslovenskega Feniksa« naredil drugih sklepov v pogledu vodstva ljubljanske direkcije.

od mojega. Ta črka me je rešila zopora in sem lahko nadaljeval pot proti domu.

Na postaji Mestri v Severni Italiji sem izstopil. Komaj pa sem pod seboj začutil trdna tla, sta bila pri meni zopet dva milnikarja. Povabila sta me s seboj. Moral sem jima slediti v veliko postopje. Po temnih in dolgih hodnikih smo prišli v veliko, s tinnim prevlečeno sobo. V kotu pa je visela črna zastava z mrtvaško glavo. Povedala sta mi, da se tu zbirajo anarhisti, ki sprejemajo nove člane. Ponudila sta mi veliko denarja, če pristopim v njihovo organizacijo. Začel sem se izgovarjati, da se vračam domov na Madžarsko, ter da jim bom poročal od doma. Mislim, da na moje poročilo ne čakata več; če pa, naj čakata še naprej...

Vrnil sem se domov ravno na sveti večer. Bil je to sveti večer, kakršnega v naši družini še nismo doživeli.

Pod težo kaz. paragrafa

Ljubljana, 17. marca.

Pred malim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Rajko Lederhas, je bilo več razprav, med temi kar 3 tajne. Pred tri sodnike je stopil 24letni mesarski pomočnik Tone Ahlin, doma tam od grozupeljske okolice, eleganten fant s trajno ondularnimi lasmi. Lani oktobra je bil mesec dni zaplen pri mesarju Flerinu v Domžalah. Ze takrat je izmaknil iz blagajne 300 Din. Pozneje pa se je vozil večkrat v Domžale in obtožnica mu očita, da je decembra naprej vzel 800 Din in na Silvestrov dan kar 8200 Din. Ahlin je dalje obtožen, da je lani aprila na Zaloški cesti v divjem diru podil konja in da je na tla podrl Katarino Abramovo, ki je dobila poškodbe lažjega značaja. Obtoženeec je priznal tatvini 300 in 8200 Din, odločno pa je tajil tatvino 800 Din, kakor tudi, da bi bil podrl Abramovo. Nad 1000 Din je v Ljubljani zapravil z veselimi ženskami; ostanek pa je špravl pri svojem stricu na Dolenjskem. Bil je obsojen na 5 mesecev in 10 dni strogega zopora in v izgubo častnih pravic za 2 leti. Flerin trpi še 1056 Din škode, ki jo ima Ahlin povrniti. Oproščen je bil Ahlin tatvine 800 Din.

Članica družine znamenitega notranjskega padarja Ferdinanda Permozerja iz Cerknice, ki je bil lani zaradi zločina odprave plodu obsojen 1. maja na 2 leti strogega zopora in ki sedaj preživlja dneve jetništva v mariborski kazalnici, je včeraj imela opraviti pred malim kazenskim senatom. Ozadje razpravil Trgovska pomočnica Lojzka iz Vel. Laše je imela razmerje s posestnikovim sinom Stefanom P. iz Roba. Posledical Zanosila je. V 3. mesecu nosečnosti je to razodela Stefanu, ki jo je odpeljal v Cerknico k padarki Filomeni Permozerjevi. Ta ji je najprej dala rdeč prašek in tablete. To ni pomagalo. Nato je čez teden dni izvršila operacijo. Kot nagrado ji je Lojzka izročila 900 Din. Splavila je. Ker sta se Stefan in Lojzka skregala, pa je slednja zadevo javila orožnikom. Vsi trije so bili sedaj obtoženi zločina odprave telesnega plodu. Prva obtožena sta v bistvu in podrobnostih priznala dejanje. Filomena pa je na prav teatraličen način sodnikom zatrjevala: »Visoko sidiš! Nisem in se nisem nikdar s takimi operacijami pečala. Vse je le maščevanje. Stvar je napravila očeta mlada žena. Te ženske sploh nisem nikdar videla. Ne morem priznati.«

Nov časopis med našimi v Buenos Airesu

Ljubljana, 17. marca.

Tord. — V Buenos Airesu sta do sedaj izhajala dva slovenska tednika poleg »Duhovnega življenja«, kar je bilo očitno preveč za majhno število naših izseljencev (»Novi list« in »Slovenski tednik«). Minuli mesec sta se na lista združila v en list pod imenom »Slovenski list«, katerega izdajata Slovensko prosvetno društvo in konzorcij »Novega lista«. Glavni urednik »Slovenskega lista« je dr. Kjuder (prej pri »Novem listu«), upravniki pa Kacin (prej pri »Slov. tedniku«). List vodi poseben odbor, v katerem imata vsaka od obeh strank svoje zastopnike. V svojem uvodnem proglašu »Naši javnosti piše: »Mislimo, da nič ne pretiravamo, če rečemo, da pomeni ta združitev nad vse važen ter mnogo obetajoč dogodek, ki ga bo gotovo pozdravila z iskrenim veseljem vsa naša javnost. »Slovenski list« bo stal na stališču, da je Jugoslavija domovina vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Aktivno ne bo posegal v nobene strankarske boje niti v domovini niti v Argentini, stal pa bo v skladu s politično tradicijo našega naroda, vselej na čelu demokracije in odklanjal bo sleherno ekstremistično propagando.«

Ker je prej več let obstajal hud boj med obehma listoma in se je »Slovenskemu tedniku« očitalo ekstremistično protidržavno stremenje, zato mu je bil prepovedan vstop v našo državo. Poznavalci razmer pravijo, da je to združenje obeh slovenskih listov, zlasti pa program novega lista velik uspeh pomirjevalne politike novega poslanika g. dr. Iz. Cankarja, ki si hitro utira pot v splošno priljubljenost med vsemi jugoslovanskimi izseljenci v Argentini. Da je ta informacija pravilna, kaže tudi dejstvo, da ima prva številka »Slovenskega lista« uvodnik izpod peresa g. dr. Cankarja.

Glede skupine v argentinski koloniji se torej da misliti tako, kakor misli Eden glede narodov v svetu: med obehma skrajnima koncem, skrajno levo in skrajno desno, je še mnogo prostora v zlati sredini, kjer se najdejo, sporazumejo in kjer lahko sodelujejo vsi slovenski in jugoslovanski izseljenci v dobitu vse izseljenske skupnosti.

Veliki monumentalni film iz junaških bojov za časa rusko-japonske vojne v režiji Nikole Farkasa

PORT ARTUR

Veliki špijonažni film. Tragična žrtve ljubezni do sovražnika svoje domovine

Premijera v kinu MATICI jutri!

V glavni vlogi:
Adolf Wohlbrück
Karin Hardt
Rene Delgen
Paul Hartmann

Bili so obsojeni: Lojzka J. na 1 mesec in Stefan P. na 1 mesec 15 dni navadnega zopora, oba pogojno za 2 leti. Filomena pa na 3 mesece strogega zopora in v izgubo častnih pravic za 2 leti.

Ali se res lahko pomladimo?

Ljubljana, 17. marca.

V dobro obiskani dvorani Delavske zbornice je v okviru predavanj Prirodoslovnega društva sinoči o pomlajevanju predaval g. dr. Zarnik iz Zagreba.

Pri vsakem živem bitju se sčasoma pojavi starost in končno smrt. Ze pred sto in sto leti pa so

6 let v konfinaciji

Kaj pripoveduje mož, ki je po 6 letih konfinacije prišel v Ljubljano

Ljubljana, 17. marca.

V Ljubljano se je pred časom vrnil mož-družinski oče, ki je bil zaposlen pred leti v Italiji, a ga je naenkrat doletela nemila usoda, da je moral s tremi svojimi tovariši v konfinacijo. Mož pripoveduje o tem, kar je doživel, sledeče:

Iz Trsta v Sardinijo

»Dobil sem dekret in moral sem nastopiti mesto v kraju pri Trstu. Nisem bil politično zagrizen in se za politiko sploh nisem zanimal. Naenkrat pa sem opazil, da se okrog mene zbirajo temni oblaki. In kakor bi pošlo, so me 19. aprila leta 1929 na kolodvoru obstopili trije karabinerji. Brez nadaljnega so me prijeli, z menoj vred pa še tri moje znance ter nas odgnali v konfinacijo v Sardinijo. Pozneje sem zvedel, da sem bil osušen protidržavne rovarstva.

Odpejali so nas vse štiri z vlakom, naprej pa z ladjo na otok Sardinijo, v kraj, ki leži med mestoma Oristano in Cagliari. To je bil eden izmed tistih krajev, v katerih je kar mrgolelo konfi-

nirancev. Nastanili so nas pri zasebnikih, ki pa so bili v prav dobrih zvezah z oblastmi. Sicer pa smo imeli tudi dovolj stražnikov. Prostor, v katerem sem se smel prosto gibati, je bil omejen na 500 m od hiše, kjer so mi dodelili bivanje.

Nekaj časa sem delal na polju ter pomagal pri hišnih opravilih, pa najsi mi je šlo izpod rok ali ne. Je vsaj čas malo hitreje potekal. Večkrat sem mislil na rešitev in čakal od kje in kdaj bo prišla.

Srečanje z rimsk'm škofom

V bližini smo imeli tudi cerkev. Toda, kakor so mi pravili domačini, ni bilo v tej cerkvi že 22 let nobene maše. Šla sva s prijateljem v cerkev, se malo razgledala, pa sem rekel: Ti, poglej, vse je še tako dobro ohranjeno. Celo orgle imajo. Dajmo, potrudimo se malo, da bo tu čim prej služba božja. Spravili smo se najprej nad orgle. Kakšne so bile! Kot bi pogledal staro beračovo lajno, ki poje vedno ene in iste pesmi. Temeljito smo jih osnažili, nato pa smo se spravili še nad druge predmete in cerkev očistili tako, da so domačini kar strmeli. Celo toliko smo naredili, da je prišel iz Rima škof in bila je birma. 522 otrok je bilo pri tej priliki birmanih. Seveda sva s prijateljem učiteljem igrala od samega veselja vsakovrstne slovenske koračnice in pesmice. Kaj zato, saj ni nihče vedel kakšne so, če pa bi, ne vem, ali nam bi bilo prav prijetno. Sam škof se je čutil, čigavo delo je vse to. Ko pa so mu povedali, da smo to naredili internirnaci, nas je povabil na kosilo.

Tu sem imel priliko govoriti s škofom in — kakor sem pozneje zvedel — je bil ta moj razgovor s škofom za mojo nadaljnjo usodo zelo pomemben. Škof je namreč v Rimu sprožil pri pristojnih oblastvih vprašanje moje konfinacije, ne da bi jaz za to vedel. Življenje v konfinaciji je med tem teklo naprej. Prosil sem, naj me za časa konfinacije nameste v kakšnem uradu. Ugodilo so mi in mi dali službo na železniški postaji.

Dan rešitve

Cakal sem in čakal, kdaj bo prišel angel rešitve z obvestilom, da sem rešen tega pekla.

Lepega dne je bilo. 16. decembra sem bil slučajno odsoten iz urada. Zvečer mi je prijatelj zaupal, da je prispel brzojav iz Rima, da sem prost. Seveda prvim prijateljevim besedam nisem verjel, ko pa mi je pokazal črno na belem, sem bil srečen in vesel. Pozneje sem zvedel, da je bilo to v veliki meri delo škofa, ki je prišel v konfinacijo birmat. Odsel sem 18. decembra. Prav hitro sem spravil skupaj svoje stvari. Sloves je bil prav ginja. Ljudje so se me že tako navadili, jaz pa njih, da je marsikatero oko postalo rošno, pa tudi meni ni bilo kaj prijetno pri srcu. Vendar je vse premagalo veselje, da grem domov.

Še dvakrat v škripcih

Odpejal sem se z otočno železnico, nato z ladjo do najbližjega pristanišča. Toda čudo božje! Kar naenkrat sta bila pri meni dva stražnika iz internacije in sta me vprašala po imenu. Ko sem jima povedal, da se vračam iz internacije in sta me vprašala po imenu, sta mi rekla, da sem oseba, ki jo išče rimska policija zaradi gotovih politijskih prestopkov. Arretirala sta me radi imena, ki pa je bilo hvalabogu za eno črko drugačno

Cene žitu

Novi Sad. Koruza: bč., srem. nova 82—84, ban. nova 81—83, srem. nova suš. Indija 92—93. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence prijazna. Promet srednji.

Sombor. Pšenica: bč., okolica Sombor, gornje bč., srem. n. slav 154—156, ban. in gornje ban. 152—154, bč. ladja Kanal, ladja Begej in bč. ban. potiska šlep 163—165. — Moka: bč. Og 240—255, 220—225, 200—220, 180—190, 152,5—162,5, 110—115. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence prijazna. Promet 38 vagonov.

Kulturni koledar

Jožef Buh

Dne 17. marca 1883 se je rodil v Lučinah v Poljanski dolini ameriški misijonar Frančišek Jožef Buh. Gimnazijo in bogoslovje je dovršil v Ljubljani. Potem je bil kaplan v Loškem potoku in Radečah. Leta 1884 pa je odšel v Ameriko. Misijonaril je med Indijanci ob jezeru Winnebago. Ustanovil je več cerkev, med njimi tudi več slovenskih. Leta 1901 je postal župnik v novem mestu Ely, kjer je imel številno slovensko naselbino. Bil je generalni vikar duhovske škofije. Posvetna oblast je nazvala — v znak priznanja za njegovo pionijsko delo — ločeni del mesta Pierz z njegovim imenom: Buh. Veliko je tudi storil za prosveto med slovenskimi naseljenci. L. 1891 je kupil od Ant. Murnika pravkar ustanovljeni prvi slovenski list »Amerikanski Slovenec«, ki se je lepo razvil. — V Toweru je ustanovil tudi prvo slovensko tiskarno. Ustanavljal je podporni društva in delal za medsebojno spoznavanje slovenskih naseljencev. Umrl je 3. februarja 1923 v Duluthu.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 17. marca: Jedert.
Jutri, četrtek, 18. marca: Ciril.

Nočno službo imajo lekarni: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in dr. Komotar, Vič.

Drama: »Dr. Izven.

Opera: »Ero z onega sveta.« Red Sreda.
Kino Union: Lurd v žaru svojih čudežev.
Kino Sloga: Mayerling.
Kino Matica: Beethovnova velika ljubezen.

* KINO * TEL. 22-21 UNION

Ob 20. uri prva predstava
velikega oima
LURD V ŽARU SVOJIH ČUDEŽEV
Danes samo ena predstava ob 20. uri, vse
ostale odpadejo.

TEL. 27-30 SLOGA

Velefilm o največji tragediji habsburške
dinastije
Mayerling

TEL. 21-24 MATICA

Danes poslednji
Grandiozno filmsko delo
Beethovnova velika ljubezen
njegovu delu in njegova bolest
HARRY BAUR
Danes predstave samo ob 16 in 21.15. Pred-
stava ob 19.15 odpade radi koncerta
Predstave ob 16.15, 19.15 in 21.15 uri

Katoliški delavci in delavke! V petek, dne 19. marca t. l. proslavi Zveza združenih delavcev v Ljubljani svojega zaščitnika sv. Jožefa s svetlo mašo in cerkvenim govorom, ki bo ob 9 v kapeli Vzajemne zavarovalnice na Masarykovi cesti. Po sv. maši je zborovanje v mali dvorani Delavske zbornice (vhod iz Čopove ulice). Udeležba članstva ZZZ naj bo častna! — Zveza združenih delavcev v Ljubljani.

V. znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva v Ljubljani bo v četrtek, dne 18. marca ob 18 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi, pritrile levo. Predaval bo g. profesor E. Schmid iz Münchna o temi »Kemični ustroj nativne celuloze in drugih polimernih ogljikovih hidratov«. Dostop vsakomur brezplačno.

Ljudski oder. Ljudski oder ponovi na praznik sv. Jožefa ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani Drabosnjakovo: »Igro o izgubljenem sinu«. Igra je doživela preteklo nedeljo že dve zelo uspešni predstavi, zato si pravočasno rezervirajte vstopnice. Pri igri sodelujejo Akademski pevski kvintet in šentpeterski godalni trio. Predprodaja vstopnic v pisarni Pax et bonum v frančiškanski pasazi.

Fantovska akademija. Fantje ljubljanskih in okoliških prosvetnih društev vsa vabilo na akademijo, ki bo kot nekaj zunanjih zaključek fantovske velikončne obnove, na praznik sv. Jožefa ob pol 11 popoldne v frančiškanski dvorani. Na spored so lepe točke fantovske orkestra, moškega zbora, pa tudi mladcev. Z obiskom te prireditve boste okrepili delavnost katoliške mladine. Vstopnice in spore dobite v pisarni »Pax et bonum« v frančiškanski pasazi.

Mladinski zbor in orkester Šole Glasbene Matice nastopita danes ob četrtek na sedem v veliki filharmonični dvorani na III. produkcijski, ki se vrše pod skupnim naslovom »Učite se glasbe«. Mladinski zbor zapoje poleg prisrčnih Adamičevih, Mirkovih, Premrovih in Sattnerjevih skladb tudi Sivčeve in Osterčeve dela iz najnovejše slovenske literature. Da je prof. Jeraj najboljši naš učitelj ansamblske pouka, je ponovno pokazal z malim, pa tudi z velikim orkestrom. Zato bo tudi nocojšnji nastop gotovo vzbudil največje zanimanje. Pred začetkom produkcije ima primeren nagovor, ki spada v okvir tedna »Učite se glasbe« prof. Škerjanc. Poslednja produkcija tega tedna bo jutri zvečer ob četrtek na sedem tudi v filharmonični dvorani, nastopijo konservatoristi.

Iz Splita pride prihodnji teden v Ljubljano splitsko muzičko društvo Zvonimir in bo izvajalo v veliki filharmonični dvorani oratorij »Trpljenje našega gospoda Jezusa Kristusa«. Moški zbor Zvonimira je to dela v lanskem sezoni ponovno izvajal z največjim uspehom. Podrobnosti sledi, predprodaja vstopnic od petka dalje v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih.

Sreda, 17. marca: »Dr. Izven. Gostovanje g. Mihajla Markoviča, člana zagrebskega Narodnega gledališča.

Četrtek, 18. marca: »Dež in vihar.« Red Četrtek.
Petek, 19. marca: »Dr. Izven.

OPERA

Začetek ob osmih.

Sreda, 17. marca: »Ero z onega sveta.« Red Sreda.
Četrtek, 18. marca: Plesni večer ge. Zulte Bucynske. Cene od 30 Din navzdol.

Kako gledajo na nas ameriški Slovenci?

To vprašanje me je že včasih silno zanimalo. Kako mislijo ljudje na svojo domovino, koliko jo še poznajo in razumejo — brez ozira na kako sentimentalno pesem, polno domotožja.

Doslej sem posebno veliko opazoval in spraševal ljudi, prav s tem namenom, da bi mogel odgovoriti na to vprašanje. In priznati moram, da je odgovor na to vprašanje prav žalosten.

Bridko je srečavati tukaj Slovence za Slovence, ki so vsi obsojeni, da polagoma tonejo v tujem narodu, ki pa so prepričani, da je slovenska domovina še bolj žalostna, revna in obžalovanja vredna. Ne rečem: starejše se veže na daljni dom, kraj kaka ljuba oseba ali lep mladosten spomin — vendar pa s pomilovanjem gledajo na one, ki so obsojeni ostati doma ... Malo boste našli med njimi izjem.

In kako je to tega prišlo?

Po domače bi povedal takole: najprej so skoro vsa pisma, ki jih dobivajo iz domovine, polna tožb in jadicovanja. Ne rečem, da nimajo taka pisma več uspeha, da privabijo kak dolar iz Amerike — vendar pa onim v tujini silno zagrene lepše spomine in misli na domači kraj.

Potem pa časopise. Iz domovine ne poroča skoro nič drugega, kot da se je kje zgodila kaka prav velika nesreča, ali pa, kdo je koga obkolal, pobil, ali pa vsaj, kako so se tu in tam stekli. V najboljšem slučaju pa so vse vrstice iz daljnega kraja samo polne smrti: kdo je umrl na tem ali onem koncu. Tako so ta poročila bolj kot kaka mrliska knjiga ali pa neroden zapisnik vseh kriminalnih dejanj na slovenskem oz. jugoslovanskem ozemlju. O drugem skoro ni govora. Kako naj potem razumejo svojo domovino, če je niti ne poznajo ne? Kje naj bi potem tudi našli kako veselje in visoko misel o njej?

No, nekateri pa Slovenijo spoznajo: morda so jo celo že večkrat obiskali kot Amerikanci. Prvo, kar se jim gotovo zgodi, je to, da imajo velike sit-

nosti na meji, ker jim nekateri hočejo vsaj pol Amerike zacariniti — in ne pomislijo na vse milijone, ki so jih Amerikanci že poslali domovini. Potem jih obsuje množica onih, ki se ob takih prilikah vsi radi prištevajo k sorodstvu in vsak računa vsaj na majhen »spomin«. In marsikdo mora še hitro brzojaviti domov po denar, da spet lahko pride iz Slovenije. In mnogi, ki drugače ob vsaki priliki vozijo v najlepših avtomobilih po najlepših krajih vsakega, ki le diši malo po tujem narodu, smatrajo te ljudi kot bogate rodoljube z dežele, ki so pripravi za ta ali oni dovtip. Da bi jim pa vsaj malo pomagali in jim olajšali pravo, globoko spoznanje domovine — tega pa ne. Za to mora priti še kak posebno slaven Amerikaneč, pri katerem se potem lahko včasih sijajno opečejo ...

Bo menda do pičice res tako.

Da pustim ob strani vse druge misli: vsaj v teh treh ozirih bi morali storiti nekaj več in nekaj boljše. Pisati ljudem v daljne kraje, če že o smrti, pa vsaj tudi o novi pomladi in zdravju in domačem veselju. Olepšati in olajšati jim njih bivanje med domačimi in v domačih krajih — in ne pričakovati samo koristi od njih oz. jih potem soditi in ceniti. Pisati v njih časopise tehtne in zanimive članke, kako se doma vse razvija in raste, da bi o vsem tem dobili res pravi pregled. Seveda pa bi morali biti enako tudi o ameriških Slovenceh poučeni v domačem kraju, a je tudi to poznanje precej žalostno.

Končno bi pa morali tudi tukajšnji jugoslovanski državni uradniki obvladati tisti jezik, ki ga govorijo ogromna večina priseljencev — ne pa, da si morajo stari Slovenci, ki angleščine še bore malo znajo, prav z angleškimi besedami pomagati, da jih more razumeti zastopnik domovine ...

Kaj bi si skrivali, če je tako. Sicer je že zelo, zelo pozno za slovensko stvar v Ameriki, zlasti v Združenih državah, kjer je Slovencev daleko največ — a nekaj malega bi se morda še dalo rešiti, vsaj za kratek čas.

Vital Vodusek.

Pred letošnjo lahko atletsko sezono

Ljubljana, 17. marca.

Razmere in nesoglasja, ki so pred kratkim še grozile, da bodo uničile naš lahko atletski sport, so se popolnoma pomirile. Opozicija ima svojo »priateljsko zajednico« na eni strani, dočim se uradno zveza pripravlja z velikim načrti na letošnje leto.

Svoja odborniška mesta so v Zvezi sprejeli tudi še nekateri delegati, ki so jih prej zavrnili radi načelnega nasprotstva proti nekaterim članom sedanega odbora. Današnja Zveza je že sprejela niz sprememb in sklepov, ki bodo precej izpremenili delo na lahko atletskem sportu. Velike izpremembe so dosedaj: ukinitve prvenstva za moštva, skrajšana proga za državno prvenstvo v cross-countryju, ki znaša letos samo 7.500 m, dočim je bila prejšnja leta 10 km, državno lahko atletsko prvenstvo je združeno v eno samo državno prvenstvo, dočim je bilo prejšnja leta razgrajeno včasih tudi na tri dele, važna izprememba je tudi v tem, da bo letošnje državne reprezentante izbral odbor na temelju poročila tehničnega referenta in na podlagi mnenj ljubljanskega in belgrajskega delegata.

Uvod v letošnjo lahko atletsko sezono bo gozdni tek — cross country — za državno prvenstvo moštev in poedincev, ki se bo letos vršil 4. aprila v Celju. Letos je dolga proga po 13 letih zmanjšana za 3000 m. Vse do leta 1924 se je gozdni tek vršil na progi 7 km; od tega leta dalje pa je bila proga podaljšana na 10 km. Pri zadnji redni skupščini pa je bila proga zopet skrajšana, in to na predlog slovenskih delegatov, ki so smatrali, da bodo s tem pritegnili k tekmovanju večje število tekmovalcev in da je proga 10 km za naše razmere predolga. Proti temu predlogu je bilo sicer nekaj ugovorov, vendar za letošnje leto je bil sprejet.

Druga važna izprememba, ki je naletela tudi na precejšen odpor, je spojitve državnega lahko atletskega prvenstva. Dosedaj je bilo deljeno. Opozicija je skupščini trdila, da je tudi to v škodo naših lahkih atletikov, in to iz razloga, ker imamo pre malo tekmovalcev za posamezne discipline in ker naša lahka atletika še ni dosegla one stopnje, da bi imeli v vsaki panogi vsaj tri specialiste.

Radi te spojitve bodo letos odpadle v državnem prvenstvu tudi nekatere točke, ki pa itak niso nikdar vzbujale posebnega zanimanja, tako meti kopja, krogle in diska z obema rokama, skoki v daljavo in višino z mesta ter hoja na 25 km. Te točke itak niso nikdar nudile kake ostre in lepe borbe in zato jih v državnem prvenstvu skoraj nihče ne bo pogrešal. Najtežje bo seveda za deseterbojce. Dosedaj se je prvenstvo v deseterboju vršilo vedno posebno, od letos naprej pa bo združeno z državnim prvenstvom. Ker bi pa zlasti za tekače, ki morajo nastopiti poleg svojih disciplin še v stafetah, pomenil velik napor opraviti vse točke v dveh dneh, se bo prvenstvo vršilo v dneh 4., 5. in 6. septembra, tako da bo program smoteno razdeljen na tri dni. Letošnje izvedbo državnega prvenstva ima v rokah Zagreb. Nanovo je letos uvedeno tudi točkovanje, in sicer za prva tri mesta po 3, 2 in 1 točka.

Ljubljana-Zagreb-Belgrad

Druga velika prireditev v letošnjem letu, ki bo po svojem zanimanju gotovo celo zenačila državno prvenstvo, bo srečanje ljubljane, zagreba, belgrada. Izvedbo tega troboja ima v rokah Ljubljana in se bo vršil v dneh 27., 28. in 29. junija verjetno na Stadionu. Srečanje teh treh mest pa ni samo izključno omejeno na mesta, ampak bodo za Ljubljano startali tudi Mariborčani in Celjani.

Petek, 19. marca ob 15: »Lucia di Lammermoor.« Izven. Gostovanje tenorista g. Josipa Rijavca. Cene od 30 Din navzdol.
Ob 20: »Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron.« Izven. Cene od 30 Din navzdol.

OPERA

Popoldanska predstava z gostom tenoristom g. Josipom Rijavcem. Da bi imeli tudi podeželski obiskovalci naše opere priliko slišati našega slavnega in priljubljenega Rijavca, se bo vršila v petek na dan svetega Jožefa ob 15. uri popoldne pri znižanih cenah predstava Donizettijevih opere »Lucia di Lammermoor« z g. Rijavcem v glavni tenorski partiji in gđ. Zupčičevo v naslovni koloraturni partiji.

Mariborsko gledališče

Sreda, 17. marca: Zaprti.
Četrtek, 18. marca ob 20: »Cevljari Anton Hiti.« Red C. Znižane cene.
Petek, 19. marca ob 15: »Dr. Znižane cene. — Ob 20: »Ciganski primaš.« Globoko znižane cene. Zadnjič.

Od tu in tam

300.000 juter zemlje med Zemunom in Pančevim je pod vodo. Čeprav je bila ta zemlja zavarovana z velikim in 92 kilometrov dolgim nasipom, ki je državo stal nad 300 milijonov, je vseeno voda našla pot pod nasipom. Zaradi tega so morali postaviti velike črpalke, ki mečejo vodo spet nazaj v rečne struge. Voda je preplavila tudi železnico med Belgradom in Pančevim, ter s tem prekinila mednarodno zvezo Pariz, Belgrad in Bukarešta. Tudi mesto Vukovar je v veliki nevarnosti, ker je reka Vuka narasla in preplavila že večje dele mesta. Obstoji pa bojazen, da bi se poplave še povečale, ker Donava v Avstriji in Madžarski kar naprej narašča.

Bivši belgrajski nadškof Rodić se bo naselil v frančiškanskem samostanu v Požegi.

Na drzen način je pobegnil iz policijskih zaporov v Petrinji vlomilec Rabljenovič. Zvezanega so ga imeli in skrbno so ga stražili. Toda z zvezanimi rokami je odprl ključavnico od znotraj, ključko pa je potisnil z žlico. Ko je vrata odprl, je šel v stranišče, kjer je z žlico izkopal zid, odmaknil iz njega nekaj opek in pobegnil. Splazil se je skozi tako majhno luknjo, ki bi zadostovala komaj za psa. Kljub temu, da je v neposredni bližini policijska stražnica, je vlomilec z zvezanimi rokami pobegnil. Do sedaj pa ga še niso mogli prijeti.

Lastniki cementnih tovarnov v Splitu in okolici še vedno nečejo pristati na delavske zahteve glede povišanja mezd. Pravijo, da so tovarne preveč obremenjene, da bi mogle delavstvu zvišati mezde. Sedaj pa so tovarnarji poslali oblastem poziv, naj pošljejo komisijo, ki bo preiskala finančno stanje tovarnov in potrdila, da jim ni mogoče zviševati plač. Stavka traja namreč že 7 tednov ter so delavci izgubili na mezdah že tri milijone in pol.

Tri nevarne vlomilce, ki so izvršili v zadnjem času večino vlomov v Zagrebu, so včeraj prišli. Med njimi tudi znanega in zloglasnega vlomilca Nikolo Kranjčiča, ki se je imenoval tudi »Švart-peter«. Tolpa je bila prav gangstersko predrzna. Sredi dneva sta se dva spravila na streho neke hiše in jo začela odkrivati. Mnogi ljudje so šli mimo, ne da bi se jim kaj sumljivega zdelo. Eden pa se je le zanimal in opozoril policaja. Vlomilca pa sta kar naprej odkrivala streho. Policaju, ki ju je obiskal pa sta dejala, da sta krovca. Nazadnje pa ju je policaj povabil s seboj, še prej pa vklebil. Na policiji pa so ugotovili, da so dobili v roke nevarnega vlomilca, ki je izvršil v zadnjem času najmanj kar 12 vlomov. Številka 13 pa je bila zanj usodna.

50 kilogramov težko tele je pojedlo za večerjo šest fantov v Orašju v Bosanski Posavini. Ti fantje so se bili zmenili, da si bodo pripravili obilno večerjo, vendar niso zaklali gosi, temveč kar celega telea. Zvečer so ga opekli in ga v kratkem popravili. Fantje niso jedli zaradi stave, pač pa zaradi velikih potreb svojih želodcev. Za normalnega človeka pomeni to rekord. Zanje pa je to nekaj vsakdanjega.

Prve lastovke so se pojavile pred dnevi v Mostarju. Spomladansko vreme zadnjih dni jih je spet privabilo.

Veliko tatinsko in vlomileško tolpo, v kateri je bilo več kakor sto ljudi, so polovili orožniki po Dravskem polju in Halozah. Med njimi je tudi mnogo cigánov. Ta tolpa je kradla po Dravskem polju, Halozah, Slov. goricah in Ptujskem polju. Tolpa je imela svoje vozove, konje in tudi avtomobil, s katerim so odvažali nakradeno blago. Na sled pa so jim prišli tako, da so odkrili v Halozah skladišče nakradenega blaga. Skladišče je bilo v gozdu. Vrednost blaga, kar so ga orožniki našli, pa presega vrednost 100.000 idn.

Do velikih pretepotov med kmeti je včeraj prišlo po poročilih iz Kragujevca v vasi Gorman. Večina kmetov se je v neki tamkajšnji gostilni napila. V pijanosti je nastal nato vsesplošen pretep, v katerem je sodelovalo nad sto kmetov. Pretep je trajal dve uri. Ranjenih je bilo kar 25 kmetov. Skoraj vse, ki so se tega pretepa udeležili, so oblasti že aretirale.

Žalostna tragedija, ki jo je povzročil požar, se je včeraj odigrala v Šimicu pri Banjaluki. Tam je nenadoma nastal požar, ki je uničil hišo kmetu Dučiću. Za časa požara sta bila v hiši tudi dva otroka, 6-letna Ružica in 2-letni Tomislav. Ker se je požar razširil z veliko naglico, niso mogli rešiti iz goreče hiše niti otrok, ki sta našla smrt v plamenih.

Sodišče v Požegi obravnava zločin, ki je bil eden najstrašnejših, kar jih tamkaj poznajo. Novembra je prišla večja skupina ljudi pred hišo kmeta Jakoba Culjaka v Novem Sigetcu ter začela groziti, da bodo hišo podrli, da ne bo ostalo niti kamna. Eden med njimi je tudi ustrelil proti hiši. Vsi stanovanjci so pobegnili k sosedu Gabrielu Culjaku in se tam skrili. Tolpa napadalcev pa je šla pred to hišo in hotela dobiti skrivale v roke. Začeli so razbijati okna, streljati, da se oni na podstrešju niso čutili varne. Jakob Culjak je skočil na tla in začel bežati. Napadalci pa so vdrli v hišo in prišli Stjepana Kramariča, ki se je bil skrčil pod posteljo. Nato so ga zvezali in vlekli k reki. Tam so mu zvezali še noge in ga vrgli v vodo, da je utonil. Orožniki so kmalu nato prišli vsa tolpa, v kateri je bilo kar 33 ljudi. Državni pravdnik zahteva za ta zverinski umor kar osem smrtnih obsodb.

V Vrabanj pri Banjaluki je enajstleten deček Nuhamer ustrelil osemletno dekletce. Fantje je šel iz šole in srečal na cesti nekega človeka, ki mu je ponudil revolver v prodajo. Ker ni imel pri sebi denarja, je revolver vzel in neznanec obljubil, da bo denar pozneje prinesel. Nuhamer je potem zbral nekaj svojih tovarišev in so si ogledovali orožje. Ne vedo, da je v revolverju tudi naboj, je sprožil in zadel dekletce, ki je stalo v bližini. V čelo. Prestrašil se je svojega dejanja in vrnil revolver v reko, nato pa stekel domov. Neznanka, ki je otroka dal orožje, pa orožniki niso mogli najti.

Jugoslovansko učiteljsko združenje se je postavilo proti novemu amandmanu, ki ukinja službo učiteljicam, ki se poročijo z neučitelji. Učitelji pravijo, da s tem kršijo osnovne državljanske pravice učiteljic, ruši uradniška enakopravnost in jemljejo narodo vzgojiteljice. V naši državi je še mnogo nepismenosti, manjka prosvetiteljev in vzgojiteljev. Zakonski predpis tako onemogoča tudi možitev učiteljic in sploh preprečuje možitev izobraženih žensk. Kakor krčevito branijo pravice učiteljic, ki so poročene z neučitelji, tako nimajo za tisoč brezposelnih učiteljev drugega, kakor zlato upanje, naj le počakajo.

za Zagreb še Split, Mostar, Sarajevo, za Belgrad Pančevo, Subotica in Novi Sad. Brez dvoma bo to srečanje mnogo zanimivejše kot za državno prvenstvo, kajti to ni samo srečanje ljubljane, zagreba in belgrada, ampak bo ta troboj merilo moči na polju lahke atletike med Slovenci, Hrvati in Srbi. Program tega troboja je isti kot program državnega prvenstva.

Slovenske igre - v Zagrebu

Letošnje leto pridejo v dneh 27. in 30. maja v Zagreb Čehoslovaki, da vrnejo Jugoslaviji njen lanski obisk. Vzporedno s tem dvobojem pa se vrše tudi razgovori s Poljsko, ki se bo v onih dneh tudi vračala iz Aten, da bo gostovala tudi ona. Če bodo k temu srečanju povabljeni še Bolgari, bomo imeli na programu tako rekoč slovenske olimpijske igre. Vendar to so zaenkrat samo načrti, pač pa je zagotovljen dvoboj s Čehoslovaki.

Belgrad bi moral letos dobiti izvedbo balkanskih iger. Ker pa je imela kot prva pravico izbire Rumunija in se izvedbi ni odrekla, bodo torej letošnje balkanske igre v Rumuniji.

Tako torej izgleda vsaj na prvi pogled, da bomo imeli letos obširno in zanimivo lahko atletsko sezono.

Smučarski maraton

Ljubljana, 17. marca.

Po dolgem presledku bo prihodnji nedeljo zopet enkrat na zimsko-sportnem programu smučarski maraton. Topot bo tekma na Pokljuki ter bo proga izpeljana tako, da bo dvakrat pasirala dom in sicer pri 20 in 30 km. Proga je sestavljena iz treh zavojev, ni pretežka, a je dokaj zanimiva. Start in cilj sta pred domom. Na predvečer, v soboto ob 18, bo v domu zdravniški pregled, žrebanje števil in razlaga proge. Start pa bo v nedeljo točno ob pol osmih. Da ne bo nobenih zmešnjav, bo od petka naprej v domu tudi tehnični vodja dr. Košir, na katerega naj se tekmovalci obračajo glede prenočišč, prijav itd.

Občni zbor Aero-kluba bo danes popoldne ob 18 uri v prostorih Avto-kluba, Kongresni trg 1/I.

Lurd v žaru svojih čudežev

Ljubljana, 17. marca.

Lurd je danes prav tako znano mesto, kakor Pariz, London ali Newyork. Po številu prebivalstva, po znamenitostih muzejev daleč zaostaja Lurd za omenjenimi mesti. Ima pa nekaj, česar svetovna mesta nimajo, t. j. versko središče ali svetovno božjo pot. Marsikdo bi želel obiskati ta kraj pa mu finančne razmere ne dopuščajo. V prihodnjih dneh se bo nudila Ljubljani prilika, da si ogleda Lurd, njegovo zgodovino in njegovo sedanje lice v zvočnem filmu, ki bo tekel v četrtek in petek v kino Unionu. V filmu vidimo dve družini, izmed katerih ima ena hčerko, druga sinčka. Mala deklica pripoveduje o Lurdu dekcu, s katerim se je igrala. Otroku strme poslušajo zgodbo, njegov oče, kakor tudi mati sta bila brez vere. Neko noč, ko sta se oče in mati tega otroka zabavala na plesu, je otrok preplašeno klical svojo mater, vstal je iz postelje in šel do okna ter padel iz prvega nadstropja na tla. Zlomil si je noge in ostal neozdravljiv in hrom. Več mesecev je s pomočjo bergel hodil na vrt in zrak. Nekega večera prosi sinček očeta, da bi šel rad v Lurd, kjer bo ozdravel. Oče obtrmi nad to prošnjo, končno pa odpotuje cela družina v Lurd. Tu ga okoličuje v lurski vodi, peljejo ga k procesiji. Oče, kakor mati sta razočarana, ker sinko ni ozdravel. Toda, ko je bil otrok sam v sobi in ko se je zunaj pred voljno razgrnila veličastna lurska procesija s svečami in ki jo mogočno donela lurska himna ob bregovih Gave, je otrok nenadoma vstal iz postelje, brez bergel hitel h kipu Matere božje in pokleknil. Oče in mati sta obstrmela, ko sta zagledala svojega otroka zdravega. Oče, ki je bil popoln mater brežverec je našel spet vero, se poklonil Materi božji in se iskreno zahvalil. Poleg te zgodbe donaja film zgodovino lurskih prikazni, veličastne procesije in dovoza posebnih vlakov napolnjenih romarjev in bolnikov. Spridlo tega filma človek Lurd in njegovo versko skrivnost doživlja. Vred tega bo film brezdvoma zajel slehernega katoličana. Cenj, občinstvo se na ta film opozarja, da si pravčasno preskrbi vstopnice. Film bo tekel 18. in 19. marca v kino Unionu. Ker je povpraševanje po vstopnicah tako veliko, se vrši predprodaja tudi v trgovini Nieman, Kopitarjeva ulica, in v trgovini A. Štiligoi, Sv. Petra cesta.

Temelji novega imperija

S šumom in pompom, kakor ga ni bilo niti za časa cvetoče Kartagine, ali pa za vlade starega Rima nad Libijo, so se v soboto začele slavnosti ob otvoritvi avtomobilske ceste od afriški obali, ki obenem pomenijo tudi novo dobo v severnoafriškem delu rimskega cesarstva.

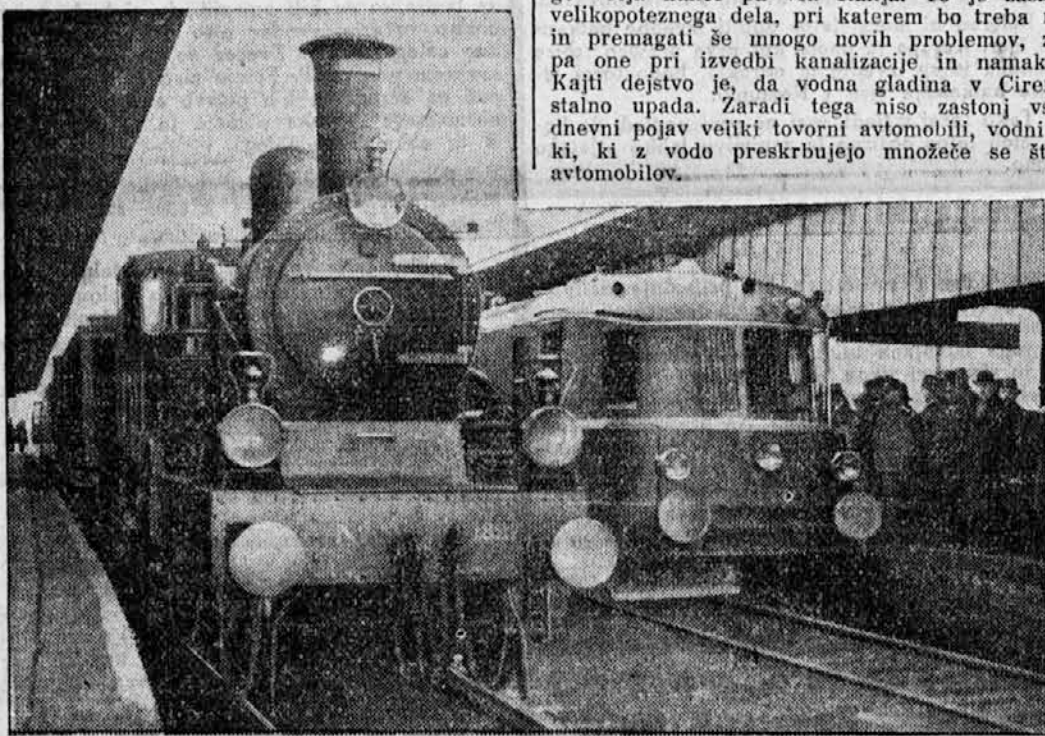
Točno ob osmih jutraj je rjovenje jate lovskih in bombnih letal nad zalivom Tobruk označilo približevanje ladje, s katero se je peljal »duce« Mussolini. Ne dolgo zatem so se že pokazali obrisi ladje »Polac«, ki je rezala valove proti pristanišču, spremljana od treh križark. Na pomolu v pristanišču je čakal na Mussolinija odred vojske, čete mornarjev, vojaški piloti in oddelki eritrejskih kolonijalnih čet. Živo in prožno je Mussolini obhvalil čete in nato z roko pozdravil tisoče domačinov, ki so se dremali vse naokoli, po pristanišču in cestah, ki se dvigajo v terasah od morja. Mohamedanci s svojimi veljaki so prišli k sprejemu z zastavami, v katere so bili uvezeni stavki iz korana, in z vsemi mogočimi in nemogočimi godali. Te množice so prišle sprejemati italijanskega predsednika, morda ne toliko iz hvaležnosti in spoštovanja, kakor pa iz radovednosti ter na povelje kolonijalnih oblasti. Kot pravi orientalisti so tulili in vpili, skladno z italijanskimi naselenci. Brez prestanka se je nato slovesni sprevod s sprejemi in vzkljanji nadaljeval 125 km daleč proti Egiptu, do Anseta, kjer stoji stalna, tri metre visoka prepreka iz bodeče žice. Ta žična pregraja je stikališče dveh imperijev, italijanskega in angleškega.

Novi „zaščitnik“ islama

Mussolini, ki je samozavestno pregledoval novo veliko delo italijanskega imperija, je tudi sam poveljeval tedaj, ko so potegnili na visok steber tik ob egiptovski meji zastavo imperija. Le nekaj minut je trajal ta svečani akt. Razlegalo se je le kratko povelje Mussolinijevo ter odziv skupine Italijanov, ki so bili ob tem zgodovinskem trenutku navzoči. Nato se je pa začela spet dolga pot nazaj skozi mesta v Cirenajki prav do Bardie. Tu je Mussolini otvoril prav slovesno novo šolo ob navzočnosti množice domačinov, pred katero so stali muslimanski mohamedanski prvaki v pisanih in bujno okrašenih oblačilih. Vse je bilo zraven od prvih veljakov do pripadnikov najnižjega stanu. Ni pa brez pomena dejstvo, da so tudi mohamedanci prav isti dan porabili za to, da so posvetili svojo novo zgrajeno mošejo. Zdi se, da se je ustvarila neka vzajemnost in povezanost med Italijani in mohamedanci, katere predznak so bili vzkljki in dobrodošlice domačinov italijanskemu predsedniku.

Libiji se odpira bodočnost

Odšli so spet dalje z 90 kilometrskim tempom na letališče v Tobruku. Vsakdo od spremstva je

Najnovejša električna lokomotiva pri srečanju s svojo predhodnico iz leta 1905. Dve nizozemski lokomotivi, ki bosta na letošnji razstavi v Parizu.

dobil svoje mesto v širimotornih letalih. Brez odlašanja so vzletela letala. Sedaj se je začela odpirati pod letali nedosežna in razprostrana stepska Cirenajka. Zemlja, v katero bodo Italijani še tudi zasadili lopato in jo skušali podariti svojemu kolonu kot novo zemljo. Pol ure letenja in že so letala zaplula nad puščavo ter preletela oazo Eden. Tu je že Derna, 1508 kilometrov oddaljena po cesti »Littorania« od francoskega Tunisa. Težka, rdečkasta tla, med njimi zaseke, kakor kaki kanjoni. V daljavi pa belo mesto z nekaj palmovimi in oleandrovimi gaji. Ceste so bile polne ljudstva, starega in mladega, ki je bučno vzklikalo.

Vseh teh slovesnosti se je udeležilo tudi 150 časnikarjev iz vseh delov sveta. Nov svet se jim je odprl, znali pa so jih Italijani presenetiti tudi z gostoljubnostjo in s slovesnostmi, katere je guverner Balbo priredil na čast Mussoliniju in njegovim spremljevalcem. Kakor da je hotel Balbo pokazati vsemu svetu »svoje« libijsko cesarstvo.

Angliji v brk

Pomen in važnost Tobruka se je dvignila prav zaradi tega, ker je to zadnji kraj, ki se do egiptovske meje sploh omenja. Nič čudnega ni, če je Italija iz konfliktov, ki so nastali med njo in Anglijo ob času abesinske vojne, izvajala posledice. Morda je bila te vrste demonstracija že v tem, da Mussolini ni le začel te velikopotezne vožnje skozi pokrajine mladega afriškega imperija na tem kraju, temveč se je njegovo spretnost odpejalo naprej proti vzhodu čisto do meje in nato spet do Tobruka in Derne. Vsem udeležencem je moralo postati jasno, da je Mussolini tamkaj krepko začrtal mejo med dvema imperijema, med imperijem in Empirem...

Ne sme se pozabiti, da se je začelo osvajanje tega imperija že l. 1911, pa ga je bilo kljub temu treba po svetovni vojni spet nanovo začeti. Šele za l. 1931 se sme reči, da je bila Libija res pomirjena. Kako, nam je dobro znano. »Pomirilo« jo je sedanjí abesinski podkralj maršal Graziani z ognjem in mečem. Da se pa ta čas ni nič kaj velikopoteznega storilo v teh pokrajinah, pa je razlog v abesinskem problemu. Mussolini je vedel, da se bo na tem oporišču poskusil z Angleži in preizkusil obenem svojo bojno moč. Zaradi tega je mogla priti doba velikih del v Libiji šele sedaj, ko je Abesinija odstavljena z dnevnega reda.

1800 km dolga cesta v puščavi

Temelj bodočih italijanskih del v Libiji je cesta »Littoriana«, ki jo je vso v dolžini 1800 km prevozil Mussolini ob času svojega obiska. To je po italijanskem zagotovitlu le prvi del nastajajočega organizma cesarstva, čigar površina je mnogo večja kakor pa vsa Italija. To je zasutek velikopoteznega dela, pri katerem bo treba rešiti in premagati še mnogo novih problemov, zlasti pa one pri izvedbi kanalizacije in namakanja. Kajti dejstvo je, da vodna gladina v Cirenajki stalno upada. Zaradi tega niso zastoj vsakodnevni pojav veliki tovorni avtomobili, vodni tanki, ki z vodo preskrbujejo množice se število avtomobilov.

Najmlajši angleški jahači.

Novo mesto vstaja

Tudi tu se je začel boj proti puščavi, proti naravi puščave in proti njenemu duhu; proti nomadstvu. Tobruk sam je še nič proti tej prostrani, od sonca žareči pustinji. Tobruk je stara naselbina, v kateri se stiskajo iz blata in desk stlačene kolibe in se pripenjajo na pobočje hriba, da jih je videti že z morja. To je še spomin na preteklo čase, ko sta bili Cirenajka in Tripolitanijska gnezdi morskimi roparjev. Novi italijanski Tobruk pa se razteza ob zalivu, ki ima že od narave zaščiten lego. V mestu so trije trgi in nekaj stranskih ulic. Toda to je le začasno. V lepem zavoji zavije odcepek »Littoriana« k pristanišču. V mestu so samo nove, svetle hiše. Ne manjka niti trgovin, kavaren, kinematografov. Povsod novi posli in živahna trgovina. Z vsake hiše in vsake trgovine pa vise zastave imperija.

Vse časnikarje je sprejel tudi libijski guverner maršal Balbo. Razlagal jim je, da je vse to, kar so videli, šele skromen začetek, privid vsega velikanskega dela, ki ga bo italijanski imperij izvršil tudi v tej puščavi. Domačinom ustrezajo, kolikor se da. Zgradili pa so tudi veliko antično gledališče v Sobradu, kjer so predvajali Sofoklejevga Ojida, priredili pa tudi že velik sejem. Povsod ustvarjajo Italijani videz, da postavljajo svoj novi imperij na nove in trdne temelje.

Ladje velikanke se niso obnesle

Hudi viharji v letošnji zimi, katerih žrtev so postale mnoge ladje in mnogi mornarji, so spravili na dan spet vprašanje ocajskih velikan. Pred kratkim so prihajala poročila o škodi, ki jo je vihar prizadel italijanski prekoceanski ladji »Rex«, ki si je pred leti na svoji prvi vožnji priborila »modri trak«. Vihar je zahteval tudi nekaj smrtnih žrtev, več mornarjev pa je bilo težko ranjenih. Tudi angleška »Queen Mary« si je pridobila nekaj težkih izkušenj pri vožnjah skozi viharje in neurja, da so jo morali temeljito pregledati in popraviti. Angleški časopisi pa so takoj potem vedeli povedati, da se je »Queen Mary« povrnila iz doka še večja in hitrejša, kakor je bila poprej. Pri tem pa znova nastaja vprašanje, ali je postala tudi močnejša in odpornejša proti viharjem, ne da bi pri tem trpela kake škode, kot jo je trpela v letošnji zimi.

Izkusnje zadnje zimske plovnice sezone zahtevajo vedno močnejše odgovora na vprašanje, so li te ogromne ladje s 70 do 80 tisoč tonami sploh pravi tip za Atlantski ocean, ali pa jih je treba po dosedanjih izkustvih podvreči temeljiti reviziji. O rentabilnosti teh ogromnih ladij pa itak ne more biti govora, ker prinašajo vedno le izgubo. K temu se pridružuje še naraščajoča konkurenca prekoceanskega zračnega prometa, ki zadene predvsem velike luksuzne ladje. Kajti zračna ladja se more izogniti vsem zračnim viharjem s tem, da spreminja višino in smer leta, poleg tega pa je še neprimerno hitrejša.

Problem prekoceanske ladje v bodočnosti so bo rešil le z ladjami, ki bodo mnogo bolj ekonomične in sigurnejše. Angleška »Queen Mary« in francoska »Normandie« stojita v ospredju skupine, ki se bori stalno za modri trak, vendar ne prednjačita le v brzini, temveč tudi v cenah. Obe velikanke nosita prvenstvo tudi v stroških, ker je treba za povečano brzino tudi mnogo več kuriva.

Radio

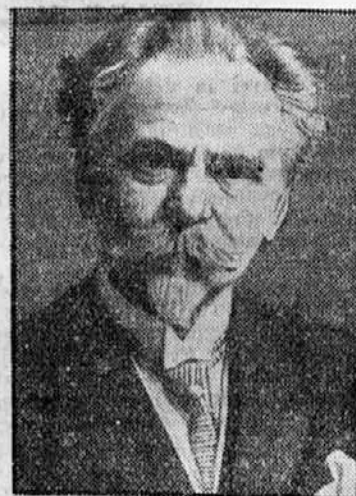
Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Sreda, 17. marca: 12 Spomini na Joh. Straussa (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Vse mogote, kar kdo hoče (plošče po željah) — 14 Vreme, borza — 18 Mladinska ura: Spoznajmo glasbila: rog, trobenta (g. dr. A. Dolinar) — 18.30 Terarij II. (g. Miroslav Zor) — 18.40 Gorenjska Sava (g. dr. Valtor Bohinec) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Preteklost duhovne republike (dr. Josip Nač, prof., Zagreb) — 19.50 Uvod v prenos iz opernega gledališča v Ljubljani. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmarič). V II. odmoru: Čas, poročila, spored.

Drugi programi

Sreda, 17. marca: Belgrad: 19.50 Dunaj — 21 Humoriistični časopis — Zagreb: 20 Orkestralni koncert — Dunaj: 19.35 Abonentni koncert — 21.55 Plesna glasba Trst-Milan: 17.15 Violina, 21 Wagnerjeva opera »Parsifal« — Rim-Bar: 21 Simfonični koncert — Praga: 20.30 Igra — Varšava: 21 Chopinove skladbe — 21.45 Kvartet Berlin: 21 Vojška godba. — Königsberg-Köln: 21 Prenos iz Dublina — Hamburg: 20.45 Nordska glasba — Vratistava: 20.45 Plesna glasba — Stuttgart: 20.45 Schubertov ciklus

Madžarski violinist in skladatelj Hubay, ki je v starosti 79 let pred kratkim umrl. Poleg nekaterih drugih skladb je tudi skomponiral operi »Ana Karenina« in »Maske«.

J. Jurca:

Beg čez Azijo

Angleži so nas odpeljali še tisto dopoldne. Z nami je odkorakala močna stotinja Indijcev, ki so bili oboroženi poleg pušk in revolverjev tudi še s strojnimi puškami. Pri vsaki muli je šel eden z nabasano puško in z nasajenim bajonetom.

Ko smo zvečer prišli do vnaprej določenega karavanseraja, so nam za pol ure odvzeli verige. Po večerji so nas vnovič vklelili. Ponoči so se težave, ki smo jih imeli že podnevi, še stopnjevale. Ako je hotel kdo na stran, je moral še ostale tri zbuditi. Uklepali nas je Indijec, ki je opravljal službo kadeta in mu je bilo videti, da sočustvuje z nami.

Spoznali smo, da nas Indijci ne bi streljali, ako bi se jim uprli. Zato smo se zmenili za drzen napad: zvečer, ko pridemo do seraja in nas bodo oprostili verig, bomo na dano znamenje skočili na ctraže, iztrgali jim puške iz rok in postrelili angleške častnike. Ko bodo Indijci videli, da so brez častnikov, bodo nedvomno potegnili z nami. Tega načrta, ki bi nas morda stal življenje, pa nismo izvedli, ker so bili nemški častniki previdnejši in so nam ga preprečili.

Skoraj že mesec dni smo bili na potovanju. Dne 17. februarja leta 1917 smo zapustili Siraz in bilo je že 14. marca, ko smo se bližali šele Isfahanu. Prejšnjega dne smo srečali dva avta z rdečo zastavo. Kaj bi to pomenilo, nismo vedeli.

Pred mrtvašnico, v kateri je bil izkopen za nas velik, skupni grob. — Po kakšnem čudnem naključju smo bili rešeni. — Mimo Gregorčičevega groba. — Kozaki nas ženejo nazaj v rusko ujetništvo. — Bolan v Bakuju.

Že smo prišli do griča, kjer je stala svoj čas naša radijska postaja. Kako žalostni spomini! Šli smo naprej in prišli v bližino pokopališča. Tukaj je bilo zgrajeno novo, majhno poslopje, na katerem je bil pritrjen velik črn križ z napisom, ki ga nisem razumel. V poslopju samem je bila izkopana široka

in globoka jama.

Ustavili smo se. Ljudi je bilo vse črno, zlasti Armencev. Od nekod se je peril fotograf in nas je fotografiral. Za njim je prišel drugi in potem še tretji in še četrti.

Kakih sto korakov od nas je bila sodba. Zastopnik perzijskega šaha je bil ves v zlatu. Tik njega je stal ruski konzul in en polkovnik. Malo naprej angleški konzul s svojim štabom.

Obrazi nemških častnikov so bili blede kot zid. Dolgo je že trajalo posvetovanje, ko je stopil do nas ruski konzul in nas vprašal: »Ali ste vi res vsi zbežali iz Rusije?« »Da, res smo!« »Kolikor vidim, razumete vsi rusko!« »Kako ne bi, saj smo Slovani!« mu je odgovoril Poljak Stupinski. »Vi ste Slovani, pa ste od nas pobegnili! Ali je mogoče?« »Slabo se nam je godilo pri vas! Dobili nismo ne hrane, ne obleke. Naši so pri vas umirali kot muhe, zato smo zbežali!« Konzulu se je poznalo, da je ginjen. Zdelo se nam je tudi, da ga je bilo nekoliko sram, ko je odšel nazaj na posvet.

Čez kakih deset mukepolnih minut je prišlo povelje, naj se onim, ki so pobegnili iz ruskega ujetništva, odvzamejo verige. Takoj nato so odstopili indijski vojaki in že so nas obkolili ruski kozaki. Bili smo torej rešeni!

Pod močno eskorto so nas sedaj gnali Rusi v mesto Isfahan. Zalostno smo stopali mimo mohamedanskega pokopališča, kjer je počival moj prijatelj Tone Gregorčič. Solze so mi silile v oči, ko sem korakal mimo groba, a nisem smel obstati niti za minuto, da bi še zadnjič zmolił očenaš za prijatelja, ki zdaj trohni daleč, daleč proč od svojih dragih med mohamedanci, namesto molitve pa mu grulijo šakali.

Nemo sem stopal na dvorišče ruskega konzulata, kamor so nas prignali kozaki.

Po kratkem oddihu nas je obiskal ruski konzul in nam je povedal, da se imamo samo ruski revoluciji zahvaliti za svoje življenje. »Kot vohuni, revolucionarji in razbojniki ste bili obsojeni na smrt. Ker vas je pa večina zbežala iz našega ujetništva, sem imel jaz glavno besedo. Brzojavil sem v Petrograd, kaj naj naredim z vami. Dobil sem odgovor:

Carja ni več, naredite po svoji uvidevnosti! Isti odgovor sem dobil, ko sem drugič brzojavil. Jaz si nisem upal prevzeti toliko krvi na svojo vest. Sedaj boste potovali nazaj v Rusijo, odkoder ste pobegnili.«

Drugi dan smo že nadaljevali težavno pot proti Rusiji, sicer brez verig, toda peš. Gnali so nas ne preveč vpljudni kozaki kot pastirji čredo na pašo. Gorje onemu, ki je nekoliko zaostal! Neusmiljeno je padla po njegovem hrbtu nagajka (bič) in obenem je tudi moral poslušati kletvice, med katerimi je lahko razbral: »Pobegniti si znal, a zdaj ne znaš hoditi!«

Pot je bila zame še težavnejša, ker sem dobil premajhne čevlje. Vročina je bila strašanska. Bili smo brez vode in brez hrane ter smo morali ves dan korakati. Čevlji so me silno žulili.

Potovanje od Siraza do Isfahana je trajalo mesec dni, toda se mi ni zdelo tako dolgo kot od Isfahana naprej in vendar so nas angleške mule nosile v smrt, tu se je pa govorilo, da korakamo v svobodo.

Hodili smo že kake tri tedne. Najrajši bi zbežal. Ta misel me je od Isfahana naprej mučila. Toda kako? Prijatelja nisem imel nobenega takega, da bi imel veselje bežati z njim, vrh tega sem bil pa še brez denarja.

Nekega večera smo prišli izmučeni do neke vasi, kjer so nam civilisti povedali, da imamo še dobre štiri dni do Rešta, to je mesto ob Kaspiškem morju. Namesto, da bi nam kozaki dali vsaj večerjo, so nas zaprli v hlev ter zadržali. Jaz sem se zvalil na kup gnoja in sem tako trdno zaspal, da nisem prav nič čutil, kaj se godi z menoj.

Čez nekaj dni smo vkorakali v primorsko mesto Rešt. Tu sem bil že tak revež, da sem se celo svojemu sovražniku Poljaku Grünbergu v srce zasmilil. Stopil je do mene, začel je zabavljati čez Nemce in mi je ponudil pol rublja, češ, da si naj kupim kruha. Kakor je bila njegova ponudba zapeljiva, sem jo vendarle odklonil.

Zvečer so nas naložili na malo ladjo in so nas odpeljali po Kaspiškem jezeru proti mestu Baku.